

FOTO: PERNILLE MARE MAVIK

Har skrevet historien om Anne Brannfjells utrolige liv

«Ekeberg 3. november 2015. Det er en grå formiddag. Jeg har tatt turen opp til Ekeberg. Endelig skal jeg møte deg. En mystisk formor som har vist meg vei og retning. Vist meg at det er lov å drømme og gjøre drømmer virkelige. Vist meg at det nytter å kjempe for det man tror på, og for den man er innerst inne».

Anne Brannfjell gjorde alt dette. Hun stod opp for seg selv og det hun trodde på, i en tid der ingenting lå til rette for det. Og gikk fra et utgangspunkt der hun var dømt til å aldri komme seg opp og frem, til å ende opp med å bli kalt «Signekonenes dronning». Gjennom sitt 90 år lange liv hjalp hun tusenvis av barn med naturmedisin og helbredende hender, helt uten betaling. Hun ble også kjent for å ha funnet en kur mot rakitt/engelsk syke, mange tiår før legevitskapen anerkjente denne.

Historien hennes danner utgangspunktet for romanen *Gaven*, som utdraget ovenfor er hentet fra.

Denne er skrevet av Annes etterkommer Ellen Vahr. Hun har alltid drømt om å skrive historien om formoren sin, og for tre år siden var tiden inne. Romanen ble nominert til Bokhandlerprisen 2016.

– Farmoren min var åtte år da Anne Brannfjell døde, og var mye hjemme hos henne som barn. Helt fra jeg var liten fortalte hun meg mye om denne

spesielle formoren vår. Hun som var klarsynt og kunne helbrede. Jeg visste også at hun bodde i Gamlebyen under Ekebergskrenten, at hun var veldig snill og veldig berømt. Men den gangen forstod jeg ikke hvordan hun var koblet til meg i slektstreet, sier Ellen Vahr.

Fant linken til seg selv i Digitalarkivet

Anne Brannfjell ble født på Gjøvik i 1815, på en husmannsplass under Mustad gård, og døde i Gamlebyen i Kristiania i 1905. For å kartlegge livet hennes måtte Vahr gå til kildene. Både de muntlige og skriftlige. Det er en stor research-jobb som ligger bak de 392 sidene.

– Det første jeg gjorde var å gå på nettet og finne litteratur hvor hun var nevnt. Det er skrevet om henne i mange bøker siden hun var såpass kjent. Blant annet bøker om Oslos byhistorie, om byoriginaler og om folkemedisin. Jeg fant også mange gamle avisartikler og oppsøkte

lokalhistorikere som hadde mye informasjon om henne. Både i Oslo og på Gjøvik, som hun kom fra. Så var jeg veldig interessert i å finne linken hun hadde til meg. Da måtte jeg gå i arkivene, og jeg har brukt Digitalarkivet mye. Der fant jeg ut når hun ble født, når hun ble konfirmert og hvilket av hennes barn som var min tippoldemor. Jeg fant også ut når hun fikk koppervaksinen,

hvilke karakterer hun fikk da hun gikk opp til konfirmasjon, at moren døde som fattiglem og at faren var en dannebrogsmann. Jeg fant også ut at hun kom til Christiania i 1841 for å tjene hos byens mest berømte gullsmed. Alt dette gjorde historien så levende for meg, og lett å spinne videre på, sier Ellen Vahr.

Hva driver et menneske til å stå opp for seg selv?

Hennes opprinnelige tanke var å skrive om Annes tid som klok kone. Men underveis endret hun mening. For hva må egentlig et menneske gå gjennom for å tørre og stå ved seg selv? Hvordan kan en kvinne fra svært fattige kår på landet, som ikke engang kan lese og skrive, bli en anerkjent og ettertraktet behandler? Og hvordan er det egentlig å gå ut offentlig og fortelle at du har synske evner og kan helbrede mennesker ved hjelp av livsvisdom og naturmedisin, i en tid der kloke koner ble straffet med flere år i tukthus? Hvordan kan du noensinne finne kjærligheten igjen, etter å ha blitt sveket på det groveste av han som lovde å gifte seg med deg, men istedenfor satte deg på gata? Hvilke kamper, indre og ytre, måtte hun igjennom før hun våget å bruke gaven? Disse spørsmålene endte opp med å danne rammen rundt historien om Anne Brannfjells uvanlige liv.

– For å samle bitene satte jeg med ned og lagde en tidsakse over livet hennes, der jeg satte inn alle årene fra hun ble født til hun døde. På hvert år skrev jeg inn alle de historiske opplysningene jeg visste om. Som at hun fikk en søster eller at søsteren døde. Deretter måtte jeg tenke over hvordan i all verden jeg skulle få dette til å bli en spennende roman, sier Ellen Vahr.

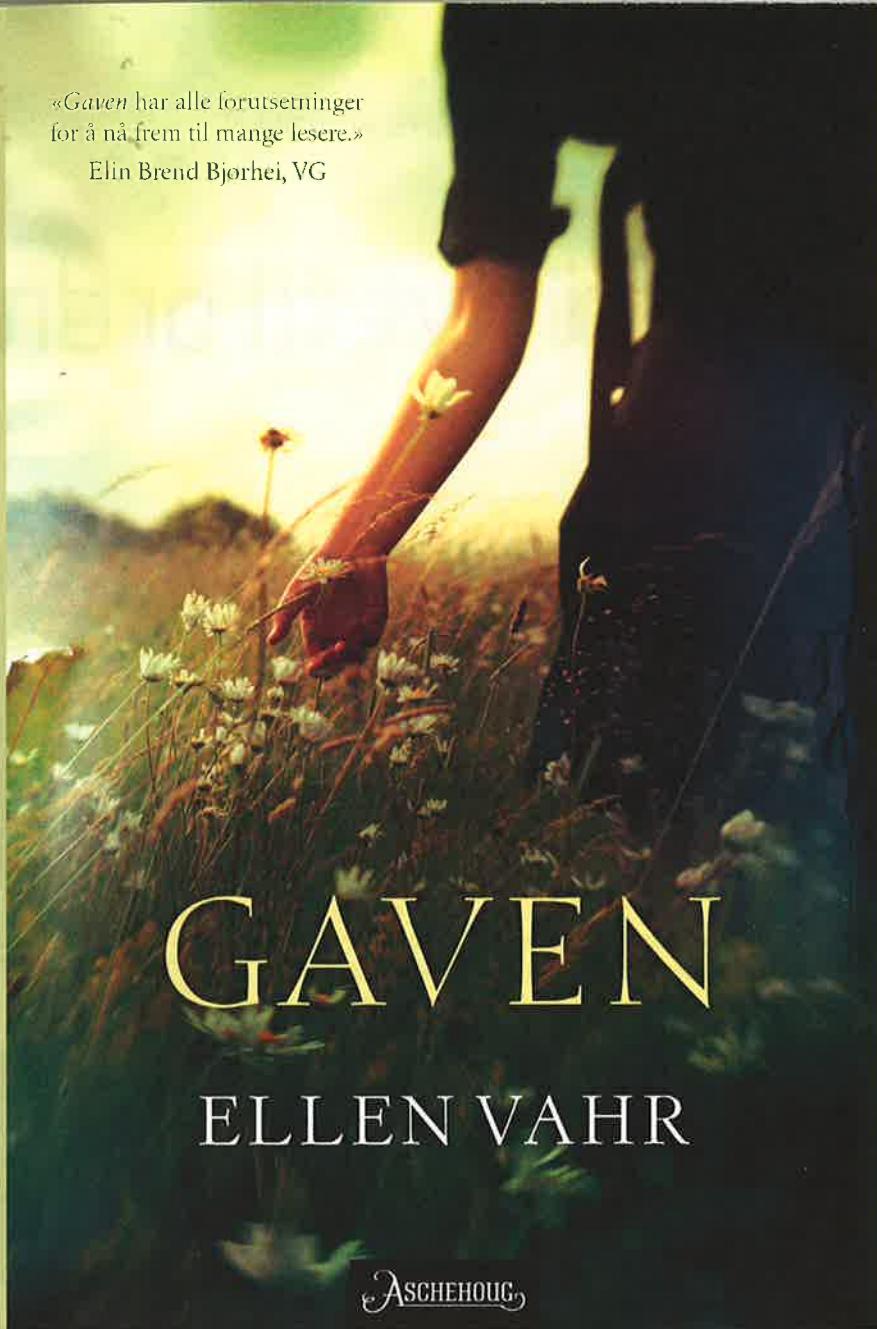
Alenemor i en tid dette ikke var vanlig

For hvordan kan du gjøre årstall og historiske hendelser om til skjønnlitteratur, og hvor mye fakta og realisme kan du egentlig ofre på veien dit?

– Jeg har diktet inn små hendelser underveis for å få historien til å henge sammen, og har nok også relatert eget liv, handlinger og

«Gaven har alle forutsetninger for å nå frem til mange lesere.»

Elin Brend Bjørhei, VG

følelser til Annes liv. Men jeg vil si romanen holder seg veldig tett opp til de faktiske hendelsene. Jeg vet at hun var en veldig tøff dame som var overbevist om at hun var født med en gave, og som trosset frykt og fordommer, fulgte hjertet og gikk sine egne veier. Dette vet jeg blant annet fordi hun fikk to barn utenfor ekteskap, som hun aldri satte bort, selv om det betydde at de måtte bo på et lite kammers der det snødde gjennom veggene.

Vahr bruker også sin egen intuisjon når hun skriver. Som da hun prøvde å finne ut hvorfor Anne Brannfjell var så opptatt av å redde syke barn.

– Hun mistet blant annet sønnen sin av det man kalte kjertelsyke, da han var fem år gammel. Hun hadde da etablert seg som klok kone, men klarte ikke å redde han. Jeg tror veien hennes mot å redde andre barn ble lagt der. For hun reddet barn i 60 år etter dette og fikk til og med et diplom av kongen som lot henne virke som lege for barn. Jeg vet også at hun var modig, for hun hjalp de syke med stor fare for seg selv. Det var bare de lærde menn med universitetsutdanning som hadde lov til å hjelpe de syke, de få doktorene i byen og ellers presten på landsbygda. Men Anne trosset alle trusler om straffefølgelse og fulgte sitt kall, sier hun.